

Comentarea ideii poetice prin evidențierea relației cu textul și mijloacele artistice

Poezia.... de...impresionează prin forța lirismului, care susține tema...(morții, trecerii inexorabile/ implacabile a timpului, naturii, comuniunii omului cu natura, iubirea, iubirea pierdută, arta poetică, condiția poetului, creația, condiția omului de geniu), textul dobândind caracter confesiv, prin intermediul elementelor subiectivității, verbe și pronume pers I și II sg (ex..), ce amplifică sentimentul de ...(tristețe, angoasă, fericire, iubire...etc). Mesajul profund al poeziei este conturat prin expresivitatea, dobândită prin utilizarea figurilor de stil; epitelele(cel puțin 2 exemple din text - transmit un sentiment de ne/liniște/.... și uimire/teamă/.... în fața), personificările... (exemple-- amplifica intensitatea sentimentului de dragoste profunda/dispret/dezgust...), dar și comparația (exemple – folosită pentru a sugera marea și misterul naturii și pentru a transmite un sentiment de admirație/... , enumerația (Ex..) profilează imaginea contemplatorului capabil să trăiască la maximum aceste clipe unice, compunând sugestive imagini artistice: vizuale (exemple), auditive (exemple), olfactivecare amplifică stările contradictorii ale eului liric.

Prozodia poeziei constituie un alt element expresiv prin măsura versurilor de..., rima... și ritmul iambic/ trohaic, ce armonizează textul.

Figurile de stil și procedeele de expresivitate

Figura de stil (tropul) este procedeul de modificare a sensului propriu în sens figurat pornind de la funcția expresivă a cuvântului: epitet, comparație, metaforă, personificare etc.

Figura de stil este folosită în stilul beletristic (artistic) care este dominant de funcția poetică a limbajului (cu rolul de a sublinia însușirile expresive) și de funcția cognitivă.

Clasificare:

- **la nivel fonetic**, figuri de sunet: aliterația, asonanța, onomatopeea, rima propriu-zisă și interioară;

A. *Aliterația* reprezintă repetarea unui sunet sau a unui grup de sunete, de obicei din rădăcina cuvintelor, cu efect eufonic, imitativ sau expresiv; în sens larg, se referă la repetiția atât a sunetelor inițiale cât și a celor din interiorul cuvintelor, ceea ce face ca asonanța și rima să fie considerate specii ale aliterației.

Exemple: „Văjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie” (M. Eminescu)

„Și zalele-i zuruie crunte” (G. Coșbuc)

- **la nivel semantic**- cei mai numeroși tropi (figuri de semnificație)

- A. *Epitetul* - exprimă însușiri deosebite ale obiectelor, prezentându-le într-o lumină nouă, aparte, ele adresându-se imaginației și sensibilității omului.

- poate fi:

- a) simplu (exprimat printr-un singur cuvânt): „salturi îndrăznețe”, „străluceau lacomi”;
- b) dublu (exprimat prin două epitete): „zbieret adânc, sfâșietor”, mușchiul gros, cald”;
- c) multiplu (exprimat prin trei sau mai multe epitete): „botul mic, catifelat și umed”;

- **După valoarea stilistică:**

- a) cromatic: „Luminile biruite, decolorate, palide, albe, ofilesc, descresc și dispar”(D. Anghel)
„Pe câmpi un val de argintie ceață” (M. Eminescu)
- b) personificator: „Codrii se zvârcoleau neputincioși” (C. Hogaș)
„În văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi”. (V. Alecsandri)
- c) metaforic: „Cu ochii de sânge, cu barba vâlvoi” (M. Eminescu)
„De treci codrii de aramă, de departe vezi albind” (M. Eminescu)
„La pământ mai că ajunge al ei păr de aur moale” (M. Eminescu)
- d) hiperbolizator: „Sălbatecul vodă e-n zale și-n fier
Și zalele-i zuruie crunte
Gigantică poart-o cupolă pe frunte...” (G. Coșbuc)

- **După poziție:**

- a) postpus: „Căci vodă ghiaurul în toți a băgat
O groază nebună” (G. Coșbuc)
„Valuri străvezii de aburi sclipitori se ridicau în unde crețe” (C. Hogaș)
- b) antepus: „Privesc focul, scump tovarăș, care vesel pălpăiește”. (V. Alecsandri)
„Blând îngânat de-al valurilor glas.” (M. Eminescu)
„Căci pretutindeni murmurul l-auzi
Asemenea unui tainic călăuz” (D. Anghel)

- B. *Comparația* – alătură doi termeni (persoane, obiecte, ființe, lucruri, acțiuni, idei etc), pe baza unor însușiri comune, cu scopul de a evidenția anumite caracteristici ale primului termen: ecoul „se avântă ca o săgeată”, „picioarele subțiri ca niște lujere”.

- C. *Personificarea* - figura de stil prin care se atribuie însușiri omenești ființelor, lucrurilor și fenomenelor naturii.

- este o formă particulară de metaforă

Exemplu: „Sara pe deal buciul sună cu jale” (M. Eminescu)

- D. *Simbolul* – semn concret ce reprezintă un alt obiect, persoană, idee, abstracțiune etc.

Exemplu: „Iară noi? noi, epigonii... Simțiri reci, harfe zdrobite” (M. Eminescu)

- E. *Alegoria* – descriere sau narațiune care pentru a exprima o idee generală sau abstractă; recurge la o suită de metafore.

Exemplu: „Că la nunta mea/ A căzut o stea” (Miorița)

- F. *Sinestezia* – asocierea unor senzații de natură diferită, transpuse literar prin îmbinarea de imagini vizuale, auditive, olfactive, tactile.

Exemplu: „Flori albastre tremur ude în văzduhul violet” (M. Eminescu)

- G. *Metafora* - este o figură de stil prin care se înlocuiește un termen obișnuit cu unul neobișnuit, figurat, pe baza unor asemănări.

- concentrează semnificații și sugestii foarte bogate ;

- are la bază o comparație din care a fost eliminat termenul de legătură și care a creat o expresie mai concentrată și mai sugestivă.

Exemplu: „Credința-i val, iubirea-i vânt/ Și viața-i fum” (G. Coșbuc)

- H. *Hiperbola* – exagerarea în mod intenționat (mărind sau micșorând) însușirile unei ființe sau caracteristicile unui obiect, fenomen sau ale unei întâmplări pentru a-l impresiona pe cititor.

Exemplu: „Gigantică poart-o cupolă pe frunte” (G. Coșbuc)

- I. *Oximoronul* – asocierea în aceeași sintagmă, a unor noțiuni logic incompatibile (care se exclud), dar care creează prin contrast o imagine deosebit de expresivă.

Exemple: „dureros de dulce” (M. Eminescu)

„vară de noiembrie” (L. Blaga)

„întuneric alb” (T. Arghezi)

- **la nivel sintactic** –figuri de construcție

- A. *Enumerația* – înșiruirea mai multor termeni din același câmp semantic sau referitori la aceeași temă, care duce la amplificarea ideii exprimate.

Exemplu: „Căci eu iubesc / și ochi și flori și buze și morminte” (L. Blaga)

- B. *Repetitia* – figura de stil care constă în repetarea unui cuvânt sau a unui grup de cuvinte, pentru a întări o idee sau o impresie.

Exemplu: „Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare” (M. Eminescu)

- C. *Inversiunea* – figura de stil prin care se schimbă ordinea obișnuită a cuvintelor într-o propoziție, cu intenția de a obține efecte poetice.

Exemplu: „Priveam fără de țință-n sus/ Într-o sălbatică splendoare...”
(G. Cosbuc)

- D. *Antiteza* – figura de stil care constă în alăturarea a doi termeni opusi/antagonici (personaje, situații, fenomene, idei etc), care se pun reciproc în lumină, urmărindu-se sublinierea opoziției dintre aceștia.

Exemplu: „Eu veneam de sus, tu veneai de jos / Tu soseai din vieți, eu veneam din morți” (T. Arghezi)

- E. *Exclamația retorică* – enunț prin care se exprimă subiectivitatea afectivă, cu ajutorul unei intonații specifice, a cuvintelor exclamative, de obicei, într-un discurs care nu se adresează direct unui interlocutor; conferă solemnitate.

Exemplu: „Lumina ce larga e! / Albastrul ce crud!” (L.Blaga)

- F. *Interogația retorică* – procedeu artistic care subliniază participarea afectivă a scriitorului care pare că este transpus în pielea personajului sau trăiește intens acțiunea și vrea să atragă atenția asupra acestui lucru.

Exemplu: „Unde ești tu, Țepeș, Doamne?” (M. Eminescu)

Imaginile artistice

Imaginile artistice sunt o reprezentare a realității prin intermediul simțurilor, o reflectare artistică prin cuvinte cu valoare estetică, care se regăsesc în texte literare. Ele se clasifică în imagini vizuale, auditive, olfactive, motorii, tactile, gustative și sinestezice.

Clasificare:

Imaginile vizuale – creează cititorului impresii la nivel vizual, adică ceea ce putem observa direct: „Spre umbra negrului castel”;

Imaginile auditive – provoacă senzații sonore: „zumzetul albinuțelor”;

Imaginile olfactive – sunt legate de simțul mirosului, prezentarea a ceva ce se poate mirosi: „parfum de piersici coapte”;

Imaginile motorii/dinamice – prezintă o reprezentare dinamică, însoțită fiind de verbe de mișcare: „Când ale apei valuri trec”;

Imaginile tactile – presupun o senzație tactilă, ceva pe care îl poți atinge sau simți: „Simt mâinile tale, mamă, căutându-mă,/ca-n copilărie, să mă alinte...”;

Imaginile gustative – doresc să reproducă gustul, fie el dulce, sărat, amar, acru sau amar: „Frunză de pelin”;

*Imaginile sinestezice – presupun un complex de senzații transpuse în operele literare prin îmbinarea unor imagini vizuale, auditive, olfactive, tactile și gustative. În special lirica simbolistă utilizează sinestezia.

Cu ajutorul imaginilor artistice, cadrul descris poate căpăta viață, culoare, miros, gust etc.. Ele sunt ușor de identificat, se folosesc pentru expresivitate și de cele mai multe ori prin intermediul figurilor de stil.